

2024-03-19

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2023-01339

Remiss av promemorian **Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet** *Yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet*

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen antar juridik- och kanslistabens förslag till yttrande enligt bilaga 3 till tjänsteskrivelsen daterad den 19 mars 2024.
2. Kommunstyrelsen förklarar för egen del paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat *Promemorian Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet* till Nacka kommun. Bakgrunden till promemorian är att regeringen fått i uppdrag av EU-kommissionen att föreslå de ändringar som behövs för att anpassa svensk lagstiftning till MKB-direktivet (2011/92/EU).

Förslagen innebär i huvudsak att vissa verksamheter och åtgärder ska anmälas till tillsynsmyndigheten, som ska göra en bedömning i frågan om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Promemorian beskriver ändringar i miljöbalken och flera förordningar kopplade till miljöbalken. Lagförändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2025. Befintliga verksamheter som blir anmälningspliktiga måste anmälas senast den 1 januari 2026.

Promemorian föreslår ny anmälningsplikt för vissa åtgärder kopplade till jord- och skogsbruk; markförändringar utanför detaljplan; nyanläggning av luftdragna starkströmsledningar; och bygge av fjärrvärmeledningar för utanför detaljplan. Även bearbetning av metall med sprängmedel föreslås bli anmälningspliktig. Promemorian föreslår även ändringar och förtydliganden av vad som ska ingå i en anmälan, moment i handläggningen samt när en åtgärd får påbörjas.

De flesta anmälningsärenden som beskrivs i promemorian har Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet. Många delar berör därför vattenverksamhet och anmälningar som

ersätter 12:6-samråd. Ändringarna av vad som ska ingå i anmälan och hur myndigheten ska hantera anmälan påverkar dock även kommunens hantering av anmälda miljöfarliga verksamheter. När kommunen genomför anmälningspliktiga åtgärder så påverkas kommunen på samma sätt som företag och privatpersoner. Promemorian sammanfattar det med att anmälningsprocessen blir enklare genom att det är tydligt vad som ska ingå och att det blir tydligare när en åtgärd får inledas, men även att vissa åtgärder tar längre tid att handlägga och att enklare anmälningsärenden kommer att kosta mer för anmälaren än det gör idag.

Ärendet

Ärendets beredning

Remissen har beretts av miljö- och stadsbyggnadsnämnden och ska besvaras av kommunstyrelsen. Ärendet har handlagts av miljötillsynsenheten.

Juridik- och kanslistaben har utifrån miljö- och stadsbyggnadsnämndens synpunkter gjort en samlad bedömning av förslagen i remissen utifrån kommunstyrelsens perspektiv.

Promemorians förslag

Regeringen har fått i uppdrag av EU-kommissionen att anpassa svensk lagstiftning efter direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet). Som ett led har Klimat- och näringslivsdepartementet tagit fram promemorian *Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet*. Departementet har remitterat promemorian till Nacka kommun, som ska svara senast den 8 april 2024.

Promemorian föreslår ändringar av miljöbalken och flera relaterade förordningar. De lagar och förordningar som omfattas är: Miljöbalk (1998:808), Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Förordning (1998:904) om anmälan för samråd, Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket, Förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken, Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., Förordning (1998:1388) om vattenverksamheter, Miljötillsynsförordning (2011:13) samt Miljöprovningsförordning (2013:251). Lagförändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2025. Befintliga verksamheter som blir anmälningspliktiga måste anmälas senast den 1 januari 2026.

Anmälningsplikt för mindre vattenverksamheter

Promemorian föreslår en utvidgning av anmälningsplikten till att gälla flera mindre vattenverksamheter. Förslagen berör även vissa befintliga och planerade vattentäkter för jordbruksfastigheters husbehovsförbrukning och värmeförsörjning som i dag inte är anmälningspliktiga men föreslås bli det. Promemorian har inte utrett hur många befintliga anläggningar som kommer att behöva efteranmälas.

Ny anmälningsplikt enligt kapitel 9

Promemorian lägger till en punkt i miljöprövningsförordningen, så att bearbetning av metall med sprängmedel blir en anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet (C-verksamhet). För C-verksamheter är kommunen tillsynsmyndighet. Promemorian beskriver inte hur många befintliga anläggningar som kommer att behöva efteranmälas, men miljötillsynsenheten bedömer att inga verksamheter i Nacka berörs.

Ny anmälningsplikt enligt kapitel 12

Promemorian föreslår ny anmälningsplikt för vissa åtgärder kopplade till jord- och skogsbruk; markförändringar utanför detaljplan; nyanläggning av luftdragna starkströmsledningar; och bygge av fjärrvärmeledningar för utanför detaljplan. Anmälningsplikten är kopplad till miljöbalkens kap 12, med Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet. Anmälan ersätter krav på 12:6-samråd för dessa åtgärder.

Nya krav för anmälningsärenden

Promemorian föreslår det nya kravet att karta alltid ska ingå i en anmälan. En annan ändring är att myndigheten som handlägger en anmälan alltid ska besluta om åtgärden bedöms medföra betydande miljöpåverkan eller inte, med hänvisning till 10-13 §§ miljöbedömningsförordningen. Om åtgärden bedöms ha betydande miljöpåverkan ska myndigheten förelägga om att ansöka om tillstånd. Det föreslås även ett förtydligande av hur snart efter anmälan en åtgärd får påbörjas, så att det framgår att tiden räknas från när anmälan var komplett. Om myndigheten bedömer att anmälan inte är komplett så måste myndigheten dock förelägga om att ”avhjälpa brist i anmälan” inom fyra veckor, räknat från när anmälan kom in.

Ändring av viss verksamhet med tillstånd

Promemorian lyfter en möjlighet att göra tillståndsändringar för verksamheter som fått tillstånd enligt 12 kap 12 § miljöbalken (jordbruk och andra verksamheter som har tillståndsplikt på grund av Sveriges medlemskap i EU) att få tillstånd för en villkorsändring, utan att hela tillståndet behöver prövas. I praktiken gäller 12:12-tillstånd främst skogs- och markåtgärder som vid anmälan bedömts ha betydande miljöpåverkan. Det är myndigheten som avgör om villkorsändringen kan bedömas separat eller om hela tillståndet behöver prövas.

Straffbestämmelser

Eftersom promemorian föreslår krav på anmälningar och tillstånd som inte ingår i lagstiftningen idag, så behöver miljöbalkens straffbestämmelser anpassas. Förslaget är att den som påbörjar en åtgärd utan anmälan eller tillstånd ska dömas för otillåten miljöverksamhet.

Övergångsregler

Klimat- och näringslivsdepartementet föreslår att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2025. Med hänsyn till att några verksamheter som idag inte är anmälningspliktiga

kommer att behöva efteranmälas, föreslås att befintliga verksamheter ska få fram till den 1 januari 2026 att anmäla. Verksamheter som avslutas före den 1 januari 2026 behöver inte anmälas. Om anmälan gjorts före den 1 januari 2026 så får verksamheten fortsätta tills anmälan är behandlad, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat. För myndigheterna så tillkommer ett krav på att skyndsamt bedöma betydande miljöpåverkan för anmälan som rör befintliga verksamheter.

Konsekvensutredning

Som EU-land är Sverige skyldigt att anpassa lagstiftningen efter EU-direktiven. Justeringarna är nödvändiga för att Sverige inte ska bli ålagd att betala straffavgift.

Förslagen innebär att Länsstyrelsens tillsyn utökas inom naturskydd, när anmälningsärenden enligt miljöbalkens 12 kap tillkommer. För den kommunala tillsynsmyndigheten tillkommer få arbetsuppgifter, men när miljöfarliga verksamheter anmäls så tillkommer bedömning av betydande miljöpåverkan. I olika projekt påverkas kommunen på samma sätt som verksamheter och privatpersoner.

De föreslagna ändringarna berör verksamheter och privatpersoner som ska genomföra vattenverksamheter och vissa åtgärder som påverkar naturvärden i skog och mark. Skillnaden jämfört med idag bedöms vara att fler verksamheter måste anmälas och att anmälan tar något längre tid att handlägga, men det kompenseras delvis av att anmälningsprocessen blir tydligare och mer förutsägbar. I enkla ärenden kommer Länsstyrelsen att ta ut timavgift, vilket bedöms ge något dyrare handläggning än idag. Verksamheter som bedöms ha betydande miljöpåverkan blir betydligt mer komplicerade än idag. Det är oklart vilka konsekvenser det får för Nacka kommun vilket lyfts fram i yttrandet.

För nätägare som anlägger nya starkströmsledningar så innebär förändringarna att det utöver nätkoncessionen tillkommer anmälan och kontroll av om ledningsdragningen innebär betydande miljöpåverkan. Promemorian bedömer dock att tidsfristerna som myndigheten har gör att det påverkar processen i liten omfattning, vilket vägs upp av att det minskar risken för att problemen upptäcks medan ledningen anläggs. Effekterna är snarlika för de företag som anlägger fjärrvärmeledningar utanför detaljplanerat område.

Förslaget innebär nyheter för de som genomför åtgärder som avverkar eller planterar skog för att långsiktigt ändra markanvändningen utanför detaljplanerat område. För dem innebär det nya kravet på anmälan nya kostnader och att det tillkommer tid för ansökan och handläggning. Även verksamheter som ändrar markanvändning på landsbygden med omfattande flytt av massor, kan omfattas av ett nytt anmälningskrav som är betydligt mer omfattande än dagens 12:6-samråd. Förslaget förtydligar dock inte vad som avses med ”på landsbygden”.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens bedömning

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden bedömer att ändringarna är en nödvändig anpassning av svensk lagstiftning till MKB-direktivet. Den utökade anmälningssplikten kommer att innebära att göra naturpåverkande och övriga anmälningssrenden mer transparent.

Det finns dock flera otydligheter kring definitioner, gränsdragningar och datum som måste ses över och lösas med vägledande material. Vägledningen behöver finnas tillgänglig för både myndigheter och verksamheter i god tid innan ändringarna genomförs.

Juridik- och kanslistabens utredning och bedömning

Juridik- och kanslistaben delar miljö- och stadsbyggnadsnämndens synpunkter och bedömning att det förekommer flera otydligheter i promemorian som gör det svårt att förutsäga vad de föreslagna förändringarna kommer att innebära.

Juridik- och kanslistaben noterar att flera områden berörs av anmälningssplikt och att de nya bestämmelserna gör det tydligare vad som ska ingå i en anmälan, hur anmälan ska handläggas och vilka tider verksamhet och myndighet har att förhålla sig till. Det gör anmälningssprocessen sannolikt mer förutsägbar.

I förslag till yttrande, bilaga 3, framförs i huvudsak att kommunen är positiv till förslag till förändringar som leder till ökad tydlighet i tillståndssprocessen men poängterar vikten av att förändringar inte får försvåra kommunernas möjlighet till effektiv framdrift i den planerade stadsutvecklingen. Anmälningssprocessen är tänkt att bli enklare men fler verksamheter omfattas och det kommer att krävas mer underlag inför en anmälan. Det är viktigt att handläggningstider, kostnader och krav på utredningsunderlag hålls på en rimlig nivå så att inte administrativa processer förlängs. Det finns otydligheter i promemorian som gör det svårt att förutsäga vad de föreslagna förändringarna kommer att innebära. Dessa behöver förtydligas för att inte försvåra kommunernas arbete.

Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna ändringarna innebär inga tydliga ekonomiska konsekvenser för den kommunala tillsynsmyndigheten. För kommunens drift och projekt kan handläggningen av de aktuella anmälningssrendena ta något längre tid. Det är möjligt att den nya anmälningssplikten enligt miljöbalkens 12 kap kan påverka prövningen av idrottsanläggningar i områden med höga natur- och kulturvärden, men otydligheterna i promemorian gör det svårt att avgöra hur det påverkar Nacka kommun.

Konsekvenser för barn

Det övergripande målet med miljökonsekvensdirektivet är en långsiktig hållbarhet, vilket är viktigt både för dagens barn och framtida generationer. Förslagen i promemorian har däremot inte några tydliga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 19 mars 2024

Bilaga 1. Promemoria, Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet

Bilaga 2. Synpunkter från miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Bilaga 3. Förslag till yttrande

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Hjalmar Handstedt
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben